

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування закладу вищої освіти)

факультет педагогіки, психології та соціальної роботи

(назва інституту/факультету)

кафедра психології

(назва кафедри)

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

Психологія моральності і духовності

(вказати назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

обов'язкова

(вказати: обов'язкова)

Освітньо-професійна програма

(назва програми)

Богослов'я

Спеціальність

041 Богослов'я

(вказати: код, назва)

Галузь знань

04 Богослов'я

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти

перший (магістерський)

(вказати: перший (бакалаврський)/другий (магістерський)/третій (освітньо-науковий))

Педагогіки, психології та соціальної роботи

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання

українська

(вказати: на яких мовах читається дисципліна)

Розробники:

Доскач Світлана Сильверстівна, доцент кафедри психології, кандидат психологічних наук

(вказати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Профайл викладача (-ів)

<http://psychology.cv.ua/spivrobitnyky-kafedry.html>

(посилання на сторінку кафедри з інформацією про викладача (-ів))

Контактний тел.

0666329580

E-mail:

s.doskach@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle -

<https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=6019>

Консультації:

Онлайн-консультації: середа 14.00-15.00

Очні консультації: за попередньою домовленістю.

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Психологія моральності і духовності є обов'язковою дисципліною для вивчення у системі підготовки магістрів, яка вивчає феноменологію моральних і духовних надбань особистості, особливості та закономірності прояву і на їх основі розвиток вищих духовно-моральних цінностей, що втілюються у здатності особистості бути у гармонії із собою та світом. На основі цих знань сформувані у студентів загальні компетентності, які закладені в основу вищої професійної освіти.

2. Мета навчальної дисципліни: ознайомити студентів з концептуально-теоретичними основами моральних і духовних феноменів, окреслити їх місце у системі наук; використати набуті знання у професійній діяльності та повсякденному житті.

3. Завдання – оволодіти основними термінами та категоріями психології моральності і духовності, озброїти студентів знаннями про вищі духовно-моральні цінності та їх складові, а також фундаментальні риси особистості (толерантність, комунікабельність, емпатійність, відповідальність, самостійність, товаристкість тощо); оволодіти вищими духовними надбаннями людини (здатності людини вірити, робити добро і боротися зі злом, творити свободу та відповідальність, керуватися високими моральними принципами і чеснотами і т. ін.); розширити світогляд студентів на основі духовно-морального бачення картини світу.

4. Пререквізити. Засвоєння курсу «Психологія моральності і духовності» здійснюється здобувачем вищої освіти у взаємозв'язку з дисциплінами: «Психологія», «Соціальна психологія», «Вікова психологія», «Психологія особистості», «Психодіагностика».

5. Результати навчання

Відповідно до ОПП «Богослов'я» програмні результати навчання після засвоєння дисципліни такі:

- встановлювати та співвідносити причинно-наслідковий зв'язок між актуальними питаннями морального богослов'я та сучасною духовно-етичною ситуацією в світі й Україні.
- Мати здатність до зрозумілого і недвозначного донесення власних обґрунтованих висновків, а також знань та пояснень, до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються, а також інших зацікавлених осіб.
- Мати здатність до наукової та управлінської діяльності, використання набутих богословських знань у міждисциплінарній професійній сфері, а також задля подальшого навчання.
- Брати відповідальність за розвиток професійного знання і практик в науковому середовищі, надавати оцінку стратегічного розвитку релігійності та духовності в Україні та світі.
- Впроваджувати професійну діяльність в релігійних чи державних інституціях застосовуючи конкретні знання щодо особливостей буття релігії в суспільстві.

Перелік компетентностей:

- Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів), соціально відповідально та свідомо, проявляючи толерантність та повагу до культурної різноманітності (ЗК4).
- Володіння комунікативними навичками, здатність проявляти емпатію, спілкуватися з фахівцями та експертами різного рівня інших галузей знань (ЗК5).
- Здатність до зрозумілого і недвозначного донесення власних висновків, а також знань та пояснень, що їх обґрунтовують, до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються (ЗК7).
- Здатність до особистісного та професійного розвитку (відповідальності за розвиток професійного знання та практик) (ЗК9).

Здатність доносити богословські істини різним аудиторіям за допомогою різних методів, надання консультативної підтримки здобувачам вищої освіти (ФК4).

- Вміння оцінити свої здібності та можливості в академічній і прикладній діяльності в процесі застосування результатів досліджень у сфері практичного богослов'я, в церковному та соціальному контексті (ФК8).

3. Опис навчальної дисципліни

3.1. Загальна інформація

Психологія моральності і духовності												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	6	10	4	120	2	15	-	15	-	90	-	екзамен
Заочна	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

3.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма							Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні аспекти психології моральності і духовності												
Тема 1. Поняття моральності і духовності у психологічній науці (Б.С. Братусь, Б.В. Нічіпоров та ін.)	11	1	2	-	-	8	-	-	-	-	-	-	-
Тема 2. Система поглядів на моральність і духовність в історичному вимірі	11	1	2	-	-	8	-	-	-	-	-	-	-
Тема 3. Методологія і методики дослідження моральності і духовності особистості	10	2	1	-	-	7	-	-	-	-	-	-	-
Тема 4. Психологічна структура, типи та рівні моральності	10	1	1	-	-	8	-	-	-	-	-	-	-
Тема 5. Психологічна структура, типи та рівні духовності	10	1	1	-	-	8	-	-	-	-	-	-	-
Тема 6. Критерії та показники моральності і духовності особистості.	10	2	1	-	-	7	-	-	-	-	-	-	-
Разом за ЗМ1	62	8	8	-	-	46	-	-	-	-	-	-	-

Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Моральність і духовність як фундаментальні структурні компоненти особистості											
Тема 1. Поняття «моральної і аморальної» особистості у психології	10	1	1	-	-	8	-	-	-	-	-	-
Тема 2. Поняття «духовної і бездуховної» особистості у психології	10	1	1	-	-	8	-	-	-	-	-	-
Тема 3. Духовно-моральний розвиток особистості у православно-релігійному вимірі	10	2	1	-	-	7	-	-	-	-	-	-
Тема 4. Особливості становлення та розвитку морально та духовно зрілої особистості	10	1	2	-	-	7	-	-	-	-	-	-
Тема 5. Соціально-психологічні аспекти прояву морально-духовних надбань особистості	9	1	1	-	-	7	-	-	-	-	-	-
Тема 6. Прикладні аспекти дослідження морально-духовних якостей особистості.	9	1	1	-	-	7	-	-	-	-	-	-
Разом за ЗМ 2	58	7	7	-	-	44	-	-	-	-	-	-
Усього годин	120	15	15	-	-	90	-	-	-	-	-	-

3.2.1. Теми семінарських занять

№	Назва теми
1.	Духовний підхід до розуміння особистості та спеціаліста у галузі богослов'я
2.	Психологічні фактори становлення морально-духовної свідомості
3.	Особливості використання методів дослідження моральних якостей особистості
4.	Природа і генезис особистісних цінностей у морально-духовному аспекті
5.	Роль морально-духовних якостей особистості у спілкуванні та взаємодії з оточуючими людьми
6.	Психологічні особливості особистості капелана, як духовного наставника
7.	Психологічний механізм духовно-морального розвитку (за М.В. Савчиним)
8.	Совість як компонент морально-духовних надбань людини
9.	Милосердя та доброта прояв духовно-моральних надбань особистості

3.2.2. Тематика індивідуальних завдань

№	Назва теми
---	------------

	Відсутні за навчальним планом
--	-------------------------------

3.2.3. Самостійна робота

№	Назва теми
1.	Особливості становлення уявлень про феномен духовності в гуманістичній парадигмі української психології XIX початку XX століть
2.	Погляди на проблему духовності Л. Буєвої, К. Гельвеція, Т. Гоббса, Р. Декарта, Дж. Локка, А. Смітта, Б. Спінози, Л. Фейербаха
3.	Культурний і смисловий підходи до розуміння духовності з точки зору поглядів М. Вебера, В. Знакова, Ф. Шеффера (культурний); Л. Попова, В. Франкі (смисловий)
4.	Релігійний підхід до розуміння духовності у сучасній науці
5.	Проблеми розвитку сучасних поглядів на психологічні феномени моральності і духовності (В.О. Беляєва, І.Д. Бех, М.Й. Боришевський, В.П. Зінченко, В.О. Пономаренко, М.В. Савчин)
6.	Аналіз проблеми моральності особистості у сучасному світі
7.	Духовність як свобода і відповідальність
8.	Гуманність як складова духовності особистості
9.	Ціннісні установки як морально-духовні структурні компоненти особистості
10.	Розвиток морально-духовних якостей у дітей дошкільного віку
11.	Особливості становлення моральності і духовності у підлітків
12.	Прояв моральності і духовності у юнацькому віці
13.	Складіть портрет високо морально-духовної особистості, з описом інтегральних її особливостей і параметрів
14.	Значення морально-духовних якостей у житті та діяльності людини
15.	Особливості впливу морально-духовних якостей на поведінку та вчинки особистості
16.	Морально стійка і духовно розвинена особистість. Яка вона?
17.	Духовне здоров'я людини.
18.	Вплив ЗМК на становлення моральності і духовності підростаючого покоління.
19.	Як впливає інтернет на становлення морально-духовних рис особистості у підлітковому та юнацькому віці?
20.	Значення моральності і духовності у соціалізації особистості
21.	Моральний аспект організаційної поведінки
22.	Вплив моральних і духовних якостей особистості на її стиль життя
23.	Психологічний супровід особистості з низьким рівнем розвитку морально-духовних якостей

* ІНДЗ – для змістового модуля, або в цілому для навчальної дисципліни за рішенням кафедри (викладача).

4. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Формами поточного контролю є усна чи письмова (підготовка тематичних повідомлень, розробка навчальних презентацій, виконання тестів успішності) відповідь студента тощо.

Формами підсумкового контролю є екзамен.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання є:

- контрольні роботи (модульні);
- виконання практичних завдань;
- підготовка тематичних доповідей;

- написання термінологічних диктантів;
- тестування;
- презентації результатів виконаних завдань і досліджень;
- інші види індивідуальних і групових завдань.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни.

Мінімальний пороговий рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати його в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали.

5. Рекомендована література

5.1. Базова:

1. Абрамов В.І. Духовність суспільства: методологія системного вивчення: Монографія. – К.: КНЕУ, 2004. – 236с.
2. Бех І.Д. Особистість на шляху до духовних цінностей : монографія. / І.Д. Бех. – Київ – Чернівці : «Букрек», 2018. – 320 с.
3. Боришевський М.Й. Духовність – міра зрілості особистості // Педагогічна газета. – 2006. – №1.
4. Боришевський М.Й. Дорога до себе: від основ суб'єктивності до вершин духовності: монографія / М.Й. Боришевський. – К.: Академвидав, 2010. – 416 с.
5. Духовний потенціал людини: монографія / М. В. Савчин. – 2-ге вид., переробл. і допов. – Івано-Психологічні закономірності розвитку духовності особистості: монографія / М.Й. Боришевський, О.В. Шевченко, Н.Д. Володарська та ін. За загальною редакцією М.Й. Боришевського. – К.: Педагогічна думка, 2011. – 200 с.
6. Моральна свідомість та самосвідомість особистості: монографія / за ред. М. В. Савчина, І.М. Галяна. – Дрогобич, 2009. – 288 с.
7. Помиткін Е.О. Психологія духовного розвитку особистості: Монографія. – К.: Наш час, 2005. – 280 с.
8. Помиткін Е.О. Психологічна діагностика духовного потенціалу особистості : посібник / Е.О. Помиткін. — Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2013. –144 с.
9. Савчин М. Духовна парадигма психології: монографія / Мирослав Савчин. – К.: Академвидав, 2013. – 252 с.
10. Савчин М. Здоров'я людини: духовний, особистісний і тілесний виміри : монографія / Мирослав Савчин. – Дрогобич : ПП ПОСВІТ, 2019. – 232 с.
11. Шевченко Г.П. Система духовно-нравственного развития учащейся молодежи Украины / Г. П. Шевченко // Педагогика. – 2008. - № 9. – С. 114–120.
12. Шевченко Г.П. Проблеми духовності людини ХХІ століття / Г.П. Шевченко // Духовність особистості: методологія, теорія і практика: зб. наук. пр.; гол. редактор Г.П. Шевченко. – Вип. 5. – Луганськ: вид-во СЛУ ім. В. Даля, 2012. – С. 241-250.

5.2. Допоміжна

1. Духовний потенціал людини: монографія / М.В. Савчин. – 2-ге вид., переробл. і допов. – Івано-Психологічні закономірності розвитку духовності особистості: монографія / М.Й. Боришевський, О.В. Шевченко, Н.Д. Володарська та ін. За загальною редакцією М.Й. Боришевського. – К.: Педагогічна думка, 2011. – 200 с.
2. Пірен М. Духовність особистості – основна цінність демократичного суспільства / М. Пірен, В. Ребало // Вісн. Нац. акад. держ. управління при Президентіві України : наук. журнал. – 2011. – № 2. – С. 228–236.
3. Плавуцька О. П. Педагогічні умови розвитку духовних цінностей студентів у процесі вивчення дисциплін гуманітарного циклу: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.07 –

теорія и методика виховання / Ольга Петрівна Плавущька; ТНПУ ім. В. Гнатюка. – Тернопіль, 2010. – 20 с.

4. Титаренко Т.М. Життєвий світ особистості: у межах і за межами буденності / Т.М. Титаренко. – К.: Либідь, 2003. – 376 с.
5. Шевченко О.В. Національна ідентифікація у становленні Я-образу особистості: Дисс. ... канд. психол. наук. 19.00.07. – К., 2005. – 213 с. – С.70.

6. Інформаційні ресурси:

https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/14341/1/psy_duchovn.pdf

http://nbuv.gov.ua/UJRN/domtp_2017_4_6

<https://core.ac.uk/download/pdf/19596193.pdf>

<http://visnyk.nuou.org.ua/index.php/2227-6246/article/view/161042/160223>